

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

Az Apci Somlyó (HUBN20052) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve

egyeztetési anyag

**Eger
2014**

Ügyfél:

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
(Eger)

Partner:

Bioaqua Pro Kft.
(Debrecen)

Felelős tervezők:

Magos Gábor
Schmotzer András

Közreműködő szakértők:

dr. Juhász Péter
dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Kovács Tibor
Mező Hedvig

Térképeket készítette:

StrateGIS Kft.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	1
Bevezetés.....	3
I. Natura 2000 fenntartási terv.....	4
1. A terület azonosító adatai.....	5
1.1. Név.....	5
1.2. Azonosító kód.....	5
1.3. Kiterjedés.....	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	5
1.4.2. Jelölő fajok.....	5
1.5. Érintett települések.....	5
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák.....	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	6
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	6
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	6
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	6
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv.....	6
1.7.7. Egyéb tervek.....	6
1.7.8. Jogerős engedélyek.....	7
2. Veszélyeztető tényezők.....	8
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	9
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	9
3.1.1. Fő célkitűzések.....	9
3.1.2. További célok.....	10
3.2. Kezelési javaslatok.....	10
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	11
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	18
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	18
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	18
3.2.5. Mellékletek.....	19
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	20
3.3.1. Agrártámogatások.....	20
3.3.2. Pályázatok.....	21
3.3.3. Egyéb.....	22
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	22
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	22
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	22
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	23
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	24
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése.....	25
1.1. Környezeti adottságok.....	25
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	25
1.1.2. Vízrajzi adottságok.....	25
1.1.3. Talajtani adottságok.....	25
1.2. Természeti adottságok.....	25
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	27
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	32

1.2.3.A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	34
1.2.4.A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	37
1.3.Területhasználat.....	38
1.3.1.Művelési ág szerinti megoszlás.....	38
1.3.2.Tulajdoni viszonyok.....	39
1.3.3.Területhasználat és kezelés.....	39
2.Felhasznált irodalom.....	41
3.Térképek.....	42
4.Fotódokumentáció.....	50

Bevezetés

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. 2004-re az országban 512 Natura 2000 terület, közel 20.000 km² (2 millió ha) nagyságban került kijelölésre, mely kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 2013-ban. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek közösségi megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését a 275/2004.(X.8.) Kormány rendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben történt meg.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás – Natura 2000 kívánalmainak – értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

Jelen Natura 2000 fenntartási terv a Darányi Ignác Terv keretében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 23.) VM rendelet alapján készült.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Apci Somlyó
-------------------------	-------------

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20052
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	42,5 ha
--------------------------------	---------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 40A0* - Szubkontinentális peripannon cserjések
- 6240* - Szubpannon sztyeppék

1.4.2. Jelölő fajok

- Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet tartalmazza.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Apc	Heves	42,5	100%

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Nemzeti Ökológiai Hálózat	-	-	teljes területet lefedi (magterület)	

Az apci Somlyó-hegy helyi jelentőségű védett területté nyilvánítását kezdeményezte a hatvani Natura Környezet- és Természetvédő Közösség az 1990-es években. A helyi védetté nyilvánítási eljárás nem követte a Tvt. és a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendeletben rögzített eljárási rendet (pl. nem keresték meg az illetékes Bükki Nemzeti Park Igazgatóságot nyilatkozattételre).

A helyi jelentőségű védett természeti területek országos nyilvántartását a természetvédelemért felelős tárca vezeti, a tervezési terület, mint helyi védett terület nem szerepel a Védett Területek Törzskönyvében sem. (Forrás: <http://www.termeszetvedelem.hu/helyi-jelentosegu-vedett-termeszeti-teruletek>).

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- A területre eddig nem készült természetvédelmi kezelési terv (a helyi védettségű terület státusza kérdéses, lásd 1.6. pontnál leírtakat).

1.7.2. Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Megyei területrendezési tervek:
 - A Heves Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 12/2005 (IV.29.) számú rendelete Heves Megye Területrendezési Tervéről
(http://www.hevesmegye.hu/files/rendeletek/a_202-207_oldal.pdf)
 - 10/2010. (V.07.) HMÖ rendelet Heves Megye Területrendezési Tervéről szóló 12/2005. (IV.29.) HMÖ rendelet módosításáról
- Helyi építési szabályzat:
 - 5/2002 (VIII.18.) önk. rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- A tervezési terület a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékességi területén található, a Gyöngyössolymosi erdőtervezési körzetbe tartozik. A tervezési területen egyetlen üzemtervezett erdőrészlet erdőterület található (Apc 5F).

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- A terület a Északi-középhegységi nagyvadas vadgazdálkodási táj Mátra-bükk-cserhádi vadgazdálkodási körzetébe tartozik (II./2.), az érintett vadgazdálkodási egység száma: 551320 – Somlyóhegyi Földtulajdonosi Közösség
(http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf alapján)

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- A tervezési területen nem található halgazdálkodási (halászati/horgászati) egység (víztest).

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- A terület a Zagyva vízgyűjtő-tervezési alegységhez tartozik. A 2-10. (2009) Zagyva Vízgyűjtő-Gazdálkodási terv készült a területre. (forrás: http://vizeink.hu/files/konza_2-10_vegl_jh.pdf)

1.7.7. Egyéb tervek

- Egyéb a tervezési területtel kapcsolatos fejlesztési tervek nem ismertek.

1.A terület azonosító adatai

1.7.8. Jogerős engedélyek

- A tervezési területtel, illetve a jelölés alapjául szolgáló fajok- és élőhelyek megőrzésével kapcsolatban kiadott jogerős engedélyek nem ismertek.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	művelési mód változása	L	15	Bizonyos foltok szukcessziója elért a beerdősülés felé. Ezek ugyanakkor gyepterületeken/legelőn (művelési ág szerint) találhatóak, és a jövőben a terület erdőtervezésére adhat okot, ezáltal a cserjések és gyepek, mint a jelölő fajok (Janka-társóka, piros kígyószisz) élőhelyének rekonstrukciója részlegesen meghiúsulhat.
B01	erdőtelepítés	L	40	A jelölő növényfajokra általában negatív hatású, hisz erdőterület növelése csak a sztyepprétek, sztyeppcserjések rovására valósulhat meg.
B01.02	erdősítés/fásítás idegenhonos fajokkal	M	40	A jelölő növény- és állatfajokra egyaránt negatív hatású, hisz azok élőhelyeinek rovására létesülnének, ugyanakkor bizonyos esetekben (pl. fehér akác) inváziós veszélyek is fenyegetnek.
C01.07	egyéb bányászati tevékenység	L	10	A jelenleg is anyagbánya művelési ágú egység esetleges újbóli hasznosítása (bányászat!) során a meglévő sztyepp-rét-cserjés mozaik sérülne.
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	L	100	A tervezési terület közvetlen szomszédságában lévő területeken a nagyvad létszáma jelentős, a taposási- és bioturbációs hatás kifejezett, így a sztyepprétek növényegyüttesei – a jelölő fajokkal együtt – károsodnak. A vaddisznó a jelölő nagy szarvasbogár állományára is negatív hatással van.
G01.03	motoros járművel végzett tevékenység	L	10	Főként a napjainkig is közkedvelt terpmotorozás veszélyeztetheti a sekélyebb talajú, illetve fajgazdag élőhelyfoltokat.
G01.05	vitórlázó repülés, sárkányrepülés, <u>siklóernyőzés</u> , hőlégballonozás	L	10	Jellemzően a csúcs közelében, annak nyugatra néző oldalán található a siklóernyősök starthelye. Itt a folytonos taposás miatt már jelenleg is degradálódott a gyepterület.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	20	A területen jelenlévő akác, bálványfa, keskenylevelű ezüstfa és orgona további térnyerése, illetve a tervezési területen még kívül előforduló selyemkóró és kanadai aranyvessző további térnye-

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M=közepes, L=alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				rése veszélyes lehet az összes élőhely-típusban.
I02	problémát jelentő őshonos fajok	L	25	A sztyeppréteken a mezei szil túlzott térnyerése jelenthet veszélyeket.
J01.01	leégés	H	80	A szárazodó, melegedő klímában a gondatlan emberi magatartás kapcsán ezt a jelenleg is fennálló veszélyt az egyik fő jövőbeni veszélyeztető tényezőnek ítéljük.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	H	85	A fenntartó kezelések hiányában, a gyepek cserjésedésével, a cserjések erdősülésével épp a jelölő fajok állományai veszélyeztetettek. (pl. Janka-tarsóka)
M01	abiotikus viszonyokban a klímaváltozás hatására bekövetkező változások	M	100	Részleges fajösszetétel változás lehetséges, az inváziós akác, bálványfa továbbbi térnyerése, valamint a J01.01 hatásának erősödése.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok / élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / helyreállítása, lehetőségek szerinti fejlesztése:

- szubpannon sztyepppek (*6240)
- szubkontinentális peripannon cserjések (*40A0)
- Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)

A Natura 2000 terület általános természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Standard Data Form, SDF) találhatók.

3.1.1. Fő célkitűzések

- A terület zömét kitevő hosszúlevelű árvalányhajas erdős-sztyepprétek (6240) fenntartása lehetőség szerint legeltetéssel (egyben a Janka-tarsóka, piros kígyószisz érdekében)
- A sztyeppcserjések (*40A0) állományainak megőrzése (részben a sárga gyapjasszövő érdekében is)

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1.2. További célok

- A löszgyepeket és árvalányhajas erdőpuszta-réteket elborító töviskes cserjések (kőkenyesgalagonyás cserjések) nagyobb foltokban történő visszaszorítása, legeltethetővé tétele (elsősorban a piros kígyószisz és Janka-tarsóka fennmaradása, állományának fejlesztése érdekében)
- A töviskes cserjések visszaszorítása során kíméleti területeket, cserjés fiatalosokat, cserjés-gyepmozaikokat kell délies kitettségekben meghagyni, létrehozni a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) állományainak megőrzése érdekében
- A gyepterületek és cserjések majdani záródásának megakadályozása, a gyepek fenntartása extenzív legeltetéssel (juh, kecske)
- Az inváziós akáccal fertőzött területek rekonstrukciója
- A beerdősülő területeken a természetközeli, Natura 2000 feltételeknek is megfelelő erdőgazdálkodás megteremtése
- A területen megtalálható természetismereti tanösvény karbantartásával, felújításával a terület ismeretterjesztési, oktatási és környezeti nevelési célokat szolgáló bemutatása, a szemléletformálást, a környezettudatos magatartást szolgáló oktatási, nevelési, bemutatási feltételek fejlesztése.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlannyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazzak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület igen mozaikos (összesen 105 élőhelyfolt), így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. mocsárréten található fűzbokros részek, sztyepprétek cserjésedő foltjai, stb.).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javaslunk, illetve az élőhelyfejlesztési, kutatás – monitorozási feladatokra, lehetőségekre is kiterünk.

A kezelési javaslatoknál élesen el kell választani a fenntartó gazdálkodáshoz köthető, fenntartási javaslatokat, illetve a fejlesztési (pl. élőhelyfejlesztési) feladatokat. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a jövőben kívánatos gazdálkodásra. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalkozás formájában válhat csak kötelezővé.

3. Kezelési feladatok meghatározása

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhellyé alakítható fejlesztési területeket).

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

KE-1 kezelési egység: sztyepprétek, félszáraz gyepek és ezek változó mértékben cserjésedő állományai

(1) Rövid jellemzés, értékelés:

A terület legfontosabb élőhelyeit lehatároló kezelési egysége. Az élőhelyek túlnyomó részét pusztafüves lejtősztyepp alkotja, melyben meghatározó a hosszúlevelű árvalányhaj (*Stipa tirsa*) és a bázrázdált csenkesz (*Festuca rupicola*). Sekélyebb talajú állományaiban a fenyérfű (*Botriochloa ischaemum*) jellemző, jelentősebb foltokban előfordul az élesmosófű (*Chrysopogon gryllus*). Nagy részén enyhébb cserjésedés jellemző (kőkény, vadrózsa), de a felső részein már lényegesen zártabbak (galagonya, tatárjuhar, virágos kőris, mezei szil). Változatos megjelenésű és fajösszetételű élőhelyek, a jelölő növény- és állatfajok fő előfordulási helyei. A tervezési terület nyugati és északi részének záródó-erdősülő részeit kivéve a teljes terület ide sorolható. Felső és nyugati részén foltokban és obalák mentén molyhos-tölgyes állományrészek jellemzőek. Jelentős a déli részein a szileedés, az alsó területrészen pedig az akác és az orgona (*Syringa vulgaris*) domináns jelenléte.

(2) Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR kód: köves talajú lejtősztyepp (H3a); löszgyepek, kötött talajú sztyepprétek (H5a); galagonyás-kőkényes-borókás cserjések (P2b); jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok (OC); nem őshonos fafajok spontán állományai (S6); sztyepp-cserjések (M6) / Natura 2000 kód: 6240 – szubpannon sztyeppék; 40A0 – szubkontinentális peripannon cserjések; 91H0 – pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel;
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*), piros kígyószisz (*Echium maculatum*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*),
- érintett földrészlet(ek): Apc 0227/24b nagyrészt, 0234, 0235, 0236, 0237, 0239/5, 0230/9 (részben),
- érintett erdőrészlet(ek): -

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt. Erre a terület adottságai sem alkalmasak.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

3. Kezelési feladatok meghatározása

A gyepterületek esetén kötelezően betartandó előírásokat a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet állapítja meg. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a kezelés hiánya miatt a Mezőgazdasági Parcella-azonosító Rendszerben (MePAR; www.mepar.hu) az érintett fizikai blokk jelenleg nem támogatható Natura 2000 szempontjából.

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás. (GY19)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges. (GY45)
- Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható. (GY57)
- Legeltethető állatfaj: juh. (GY68)
- Legeltethető állatfaj: kecske (GY69)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos. (GY115)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos (VA03).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (gyepek cserjésedésének megakadályozása, visszaszorítása, inváziós fajok elleni védelem) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

Az agresszív inváziós növényfajok (akác és orgona) ellen akár vegyszeres úton is védekezni kell, illetve a rekonstrukció során a mechanikai eltávolítást vegyszerezés kell megelőzze. (Ennek injektációs technológiája ismert).

3. Kezelési feladatok meghatározása

Az élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés során kitüntetett figyelemmel kell lenni a kezelési egységben zárványként jelentkező molyhos-tölgyes, cseres foltokat, melyeket az obalák környékén (hosszirányú kőrákások) illetve a felső területrészen meg kell hagyni.

(6) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A hegylábi gyepterületek a Mátra peremének teljes területén igen veszélyeztetettek, lévén a fenntartó művelés hiányában erősen cserjésednek, erdősülnek, így a tervezési területen a jelenlegi hiányzó fenntartó kezelés (legeltetés, illetve cserjeirtás) és kaszálás a Natura 2000 célkitűzéseket, valamint a közösségi jelentőségű növényfajok (Janka-tarsóka, piros kígyószisz,) állományainak fenntartását szolgálná. A javasolt kezelési előírások a hatékonyabb gyepfenntartás technológiáját ismertetik.

A cserjés, átmeneti élőhelyekre szükség van, ezért nem cél a kökényes – galagonyás cserjések teljes felszámolása a területen. Ezek mozaikos megtartása, kialakítása fontos természetvédelmi cél, hisz élőhelyei számos védett fajnak, mint pl. a kökényben is fejlődő tükrös díszbogár (*Capnodis tenebrionis*), vagy a kökényt fogyasztó Natura 2000-es közösségi jelentőségű sárga gyapjaszövő (*Eriogaster catax*), ezért ebben az egységben délies kitettségben célszerű/fontos a kökényes állományok területének 5-10 %-os visszahagyása.

A zárványként jelentkező cseres- és molyhos tölgyes foltok az erdőssztyepp elemek őrzői, illetve számos védett, valamint Natura 2000 szempontból jelentős állatfaj élőhelye (pl. magyar tavaszi fűsűsbagoly, Anker-araszoló, nagy hősincér). Lassú növekedésűek, magas biológiai értékük miatt minden esetben megőrzendők egyedeik.

KE-2 kezelési egység: zárt, vagy záródóban lévő, részben üzemtervezett őshonos faállományok

(1) Rövid jellemzés, értékelés:

A tervezési terület északi részén a már üzemtervezett erdőterületekkel határosan, valamint a nyugati lejtők nagy zárt cserjései mentén szalagszerűen fordul elő. Jellemzője, hogy kizárólag őshonos fa- és cserjefajokból álló terület, változatos záródással rendelkezik. A cser- és molyhos tölgy (*Quercus cerris*, *Q. pubescens*) mellett védett fafaj is előfordul, mint a házi berkenye (*Sorbus domestica*). Északi sarkában már erdőtervezett rész is található (Apc 5F erdőrészlet). A záródás következtében minden bizonnyal erőtervezés alá kerül a kezelési egységet befogadó terület a következő erdőtervezési ciklusban. Ezek az erdőssztyepp fajokban gazdag területek magas biológiai értéket képviselnek.

(2) Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR kód: őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek (M8), köves talajú lejtőssztyepp (H3a) / Natura 2000 kód: 6240 – szubpannon sztyepp; 91H0 – pannon molyhos tölgyes *Quercus pubescens* sztyepp ;
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), nagy hősincér (*Cerambyx cerdo*),
- érintett földrészlet(ek): Apc 0227/24a (részben), 0227/24b (részben),
- érintett erdőrészlet(ek): Apc 5F

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

3. Kezelési feladatok meghatározása

- A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (vonalas létesítmények – pl. új utak – kialakítása, beépítés) nem javasolt.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

A kezelési egységen belül is meg kell osztani a területet. Az egyik részt a meglévő Apc 5F erdő-részlet jelenti, ez esetben a javaslatok zöme vonatkozik a területre. A maradék területre – az adott kezelési egységben – az első, **E03** jelű pont vonatkozó részét értjük, azaz magas biológiai értéke miatt esetleges erdőtervezéskor faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódot javasolunk.

- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy **faanyagtermelést nem szolgáló** üzemmódok előírása. (**E03**)
- Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen. (E05)
- Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen. (E06)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani. (E28)
- Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni. (E58)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos (VA03).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (pl. böhöncös faegyedek kímélete, inváziós fajok elleni védelem) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(6) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egység területe jelenleg gyepterület, azaz a szukcesszió oly módon előre haladt, hogy valószínűsíthetően sem gazdasági érdek, sem természetvédelmi cél nem indokolná a terület rekonstrukcióját. Így a terület a jövőben valószínűsíthetően be lesz erdőtervezve, azaz az erdészeti hatóság nyilvántartásba veszi erdőterületként. A fentieket figyelembe véve az élőhely állapotának javítását abban látjuk, hogy már most lefektetjük a természetközeli erdőgazdálkodás Natura 2000 szempontokat is figyelembe vevő alapjait az Apc 5F erdőrészletben.

3. Kezelési feladatok meghatározása

A fennmaradó területen a biológiai szempontból értékes faállomány (molyhos tölgy), a hozzá kötődő védett fajok nagy száma, a nem gazdaságos művelés miatt kizárólag a FANE üzemmód fogadható el.

KE-3 kezelési egység: erősen cserjésedő, fokozatosan erdővé záródó vegyes összetételű állományok

(1) Rövid jellemzés, értékelés:

A tervezési terület kb. 15%-át kitevő részen a szukcesszió abban a fázisban van, ahol a jelentéktelen méretű zárványszerű erdőssztyepprért foltok körül teljesen zárt cserjés található (elsősorban: veresgyűrű som */Cornus sanguinea/*, varjútövis */Rhamnus cathartica/*, egybibés galagonya */Crataegus monogyna/*) de benne megjelentek a klimax társulás elemei is (csertölgy */Quercus cerris/*, mezei juhar */Acer campestre/*), illetve inváziós fásszárúak is (bálványfa */Ailanthus altissima/*, fehér akác */Robinia pseudo-acacia/*, keskenylevelű ezüstfa */Eleagnus angustifolia/*) nagy arányban vannak jelen. A záródás következtében bizonyos, hogy ezeket a területeket – legalább részben – be fogják erdőtervezni. Ennek során őshonos „alapkészletű”, de inváziós fajokkal erősen terhelt, illetve tiszta akácos erdőrészek jöhetnek létre.

(2) Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR kód: löszgyepek, kötött talajú sztyepprétek (H5a); galagonyás-kökénysborókás cserjések (P2b); nem őshonos fafajok spontán állományai (S6); őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); erdőssztyepprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok (H4); száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek (M8)/ Natura 2000 kód: 6240 – szubpannon sztyeppék; 91H0 – pannon molyhos tölgyesk *Quercus pubescens*szel ;
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok) sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*),
- érintett földrészlet(ek): Apc 0227/24a (nagyreszt), 0227/24b (részben), 0230/9 (részben).
- érintett erdőrészek(ek): -

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)
- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészekében a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása. (E03)

3. Kezelési feladatok meghatározása

- Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen. (E05) Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése a teljes területen. (E06)
- Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen. (E07)
- A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Őshonos fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani. (E28)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)
- Őshonos fajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni. (E58)
- Az idegenhonos és tájidegen fajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos (VA03).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

- A kezelési egység területén az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (pl. böhöncös faegyedek kímélete, inváziós fajok elleni védelem) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.
- Élőhelyrekonstrukciós javaslat a kezelési egységben a rendkívül agresszíven terjedő keskenylevelű ezüstfa és bálványfa visszaszorítása, ennek megfelelő módja az egyedek vegyszeres injektálásos kezelése, technológiája ismert.

(6) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egység területe jelenleg legelő művelési ágba tartozik, ám a szukcesszió oly módon előre haladt, hogy valószínűsíthetően sem gazdasági érdek, sem természetvédelmi cél nem indokolná a terület rekonstrukcióját. Így a terület a jövőben valószínűsíthetően be lesz erdőtervezve, azaz az erdészeti hatóság nyilvántartásba veszi erdőterületként. A fentieket figyelembe véve az élőhely állapotának javítását abban látjuk, hogy már most lefektetjük a természetközeli erdőgazdálkodás Natura 2000 szempontokat is figyelembe vevő alapjait. A kezelési előírások/javaslatok azt szorgalmazzák, hogy a tervezési területen az idegenhonos és inváziós fajok aránya fokozatosan csökkenjen, majd megszűnjön az őshonos állományok javára.

KE-4 kezelési egység: anyagbánya-gödrök környezete

(1) Rövid jellemzés:

3. Kezelési feladatok meghatározása

A kezelési egységben különböző méretű bányagödrök találhatóak a korábbi bányászati tevékenység nyomaiként. A lecsupaszított kőzetre a környező gyepekből megindult a vegetáció visszatelepedése. A bányaperemeken megindult a cserjésedés, itt a vadrózsa, kökény mellett, galagonya, varjútövis benge is jellemző.

A bányaudvarok területére, az azokat a kezelési egységben is összekötő, határos löszgyepekről, sztyepprétekről számos faj érkezett, jellemző a deres tarackbúza (*Agropyron intermedium*), foltokban hosszúlevelű árvalányhaj is található (*Stipa tirsia*). Löszgyepek növényei a macskahere (*Phlomis tuberosa*), egynyári vasvirág (*Xeranthemum annuum*), erdélyi fejvirág (*Cephalaria transsylvanica*) és a kereklevelű buvákfü (*Bupleurum rotundifolia*).

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek: Á-NÉR: köves talajú lejtősztyepppek (H3a); löszgyepek, kötött talajú sztyepprétek (H5a); galagonyás-kökényes-borókás cserjések (P2b); nem őshonos fajok spontán állományai (S6)/ Natura 2000 kód: 6240 – szubpannon sztyeppék; 40A0 – szubkontinentális peripannon cserjések;
- érintett földrészletek: Apc 0235, 0236, 0237 (részben)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(3) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területe túlnyomó többségének csökkenésével járna (pl. jelentősebb kiterjedésű, gazdálkodáshoz nem köthető építmény) nem javasolt.
- A bányaterület újbóli megnyitása, természetvédelmi szempontból nem támogatott. Ennek során sérülnének/megszűnnének az érintkező Natura 2000 élőhelyek, ami nem szolgálja a Natura 2000 célkitűzéseket, azokkal éppen ellentétes hatást váltana ki.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

A terület mind legeltetési (sziklás gyepek), mind – esetleges záródás esetében – erdészeti gazdálkodásra igen gyengén alkalmas, így csak a cserjések kezelésére vonatkozó előírás-javaslatokat foglaltuk meg:

- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell. (GY31)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A területen élőhelyrekonstrukciós, illetve fejlesztési feladatok kismértékben jelentkeznek a kezelési egység jellegéből adódóan – pionír felszínek – viszont inváziós fajok (pl. akác, bálványfa, orgona) jelentkeznek, ezek ellen a megfelelő technológiával (pl. vegyszeres injektálásos kezelés) védekezni szükséges.

A kezelési egység egykori konkrét anyagnyerőhelyeinek szegélyeiben cserjés-gyepes mozaikok fenntartása indokolt a közösségi jelentőségű fajok (pl. *Eriogaster catax*) érdekében.

3. Kezelési feladatok meghatározása

(6) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A kezelési egység bányagödrön kívüli részei jórészt cserjésedő löszgyep maradványok, itt cserjés-
gyepes mozaikok fenntartásával a jelölő fajok (pl. *Thlaspi jankae*, *Eriogaster catax*) életfeltételei
fenntarthatók. A bányagödrök érintetlenségével egyes fokozottan védett madárfajok kedvező fész-
kelési helyei is fenntarthatók (pl. uhu).

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az
egyed-kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Speciális fajvédelmi intézkedésekre a tervezési területen a növényfajok szempontjából nincs szük-
ség (pl. ex situ szaporítás). A fajvédelmi intézkedések szorosan kapcsolódnak az élőhelyek kezelési
intézkedésekhez. Az élőhelyek kedvező állapotban tartása (így pl. a gyeplélelő legeltetéssel törté-
nő hasznosítása) megfelelő az itt élő jelölő növényfajoknak (Janka-tarsóka, piros kígyószisz).

Hasonló mondható el a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) esetében is, bár némi kiegészítéssel.
A szegélyekben, foltokban meghagyott kökényes-galagonyás cserjések maradnak a faj élőhelyei. A
cserjeirtást az előírásokat betartva kell végezni, de a lepkeállomány védelme érdekében a legopti-
málisabb szeptember-október hónapokban, ugyanis a nőtény ez után petézik a cserjékre, és ha ké-
sőbb vágjuk ki a cserjéket a petékből kikelő lárvák később elpusztulnak.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>)
a területen monitorozás folyik. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság ennek megfelelően 3 évente el-
végzi a Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*) állományainak felérését.

A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozandó több felmérési, kutatási vizsgálat is folyt a
területen:

- A tervezés alapját képező élőhelytérképezés 2013-ban készült el, melynek keretében néhány
további védett növényfaj részleges ponttérképezése is megtörtént.
- A rovarok közül megtörtént a nagy höscincér (*Cerambyx cerdo*) és a nagy szarvasbogár
(*Lucanus cervus*) állományának felmérése is.

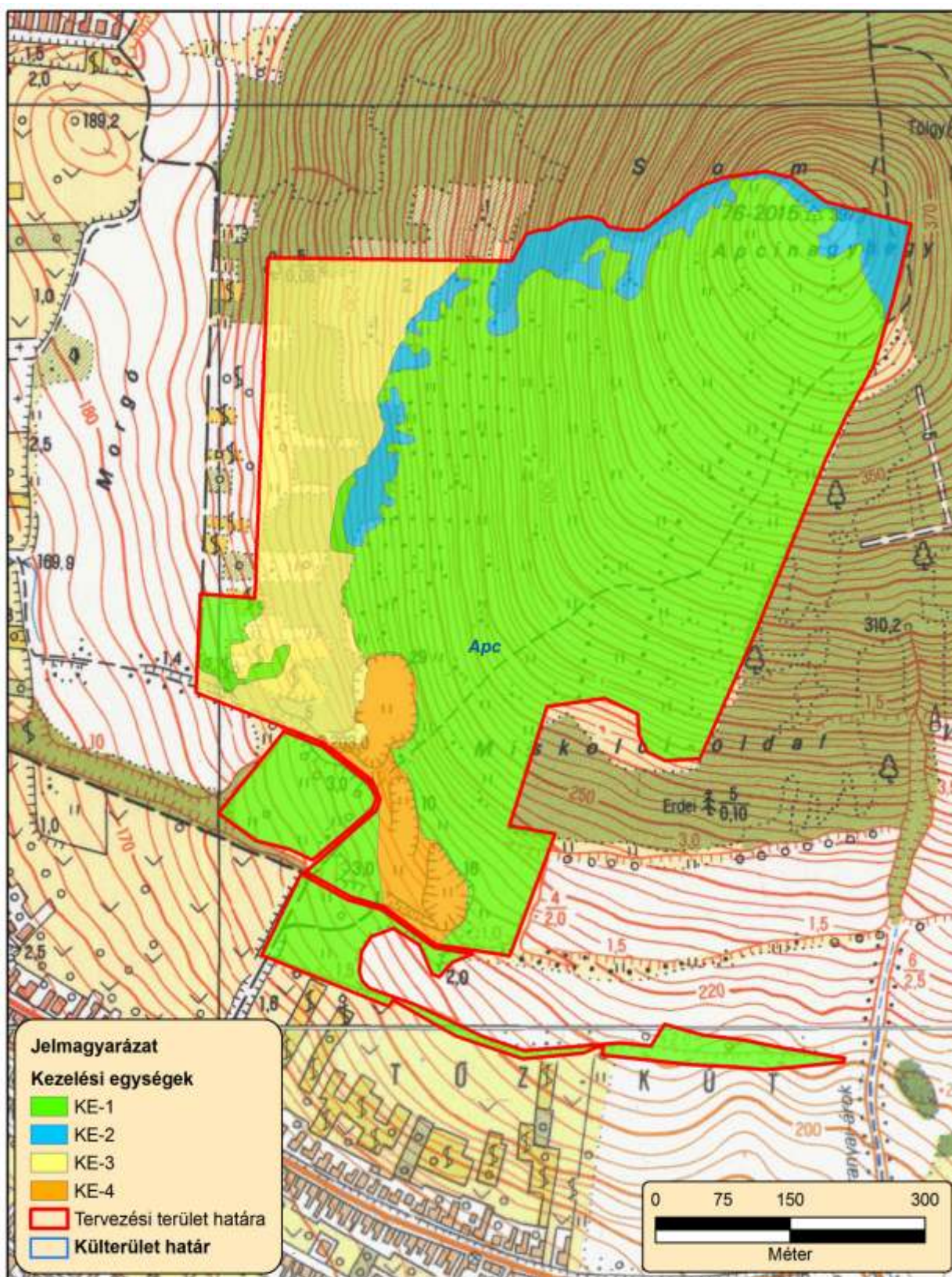
Jövőbeni kutatási, monitorozási lehetőségek:

- Jelenleg kevés adatunk van a gerinctelenek több csoportjáról, így érdekes lehet faunisztikai
és természetvédelmi szempontból a pók-, futóbogár- és egyenesszárnyú fauna is, ezek kuta-
tását fontos feladatnak tekintjük.
- A cserjésedés, valamint a további záródás magával hozza egyéb – a Natura 2000 területek
számára is jelentős – cserjés indikátor madárfajok, illetve a bányagödrök környezetéhez köt-
hető fajok (uhu, bajszos sármány) hosszú távú megtelepedését is, így ennek monitorozására
a terület ideálisnak mondható.
- Javasolt a pelefajok vizsgálata (fontos indikátorelemeknek tekinthetők!) – jelenlét hiány,
fajösszetétel, élőhely választás tekintetében is.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.2.5. Mellékletek

A kezelési egységek lehatárolását mutató térkép:

3. Kezelési feladatok meghatározása

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek és erdőrészek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz-ek	Érintett erdőrészek
KE-1	Sztyepprétek, fűszáraz gyepek és ezek változó mértékben cserjésedő állományai	6,65	Apc 0227/24b (*), 0234, 0235, 0236, 0237, 0239/5, 0230/9 (*)	-
KE-2	Zárt, vagy záródóban lévő, részben üzemtervezett őshonos faállományok	2,75	Apc 0227/24a (*), 0227/24b (*)	Apc 5F
KE-3	Erősen cserjésedő, fokozatosan erdővé záródó vegyes összetételű állományok	31,24	Apc 0227/24a (*), 0227/24b (*), 0230/9 (*)	-
KE-4	Anyagbánya-gödrök környezete	1,8	Apc 0235, 0236, 0237 (részben)	-

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint a „kölsönös megfeleltetés” (KM) rendszerének betartása.

A gazdálkodó által az összes bejelentett területet helyes mezőgazdasági és környezeti állapotban kell tartani. A helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásainak teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, illetve helyszíni ellenőrzés során végzi.

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

3. Kezelési feladatok meghatározása

- Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke jelenleg 38 EUR/ha évente. A Natura 2000 gyepekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást.
- Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

- Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.
- Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.
- Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet). Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

- A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

A fenntartási tervek szerepe a jelenlegi támogatási rendszerben nem elhanyagolható. Egyes vidékfejlesztési támogatások a Natura 2000 területekre vonatkozóan a fenntartási tervekhez kötötték a támogatási részvételt. A mezőgazdasági földterület első erdősitése jogcím, valamint az agrár-erdészeti rendszerek jogcím, melyek művelési ág váltással járó támogatások, csak abban az esetben engedélyezik Natura 2000 területen a támogatás igénylését, ha az a fenntartási tervvel összhangban van. A fenntartási tervek ilyen módú alkalmazása biztosítja azt, hogy az Uniók pénzek megfelelően hasznosulnak, nem hatnak egymás ellen, valamint kiküszöbölik azt, hogy az Natura 2000 területeken esetlegesen éppen Uniók forrásból történhessen károsodás.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos természetvédelmi pályázat nem tervezett.

3. Kezelési feladatok meghatározása

A pályázati források elérhetőségét, leíráhatóságát, az önkormányzat bevonhatóságát nagyban növelné, ha a terület helyi természetvédelmi területté nyilvánítanák, melyre korábban készültek már előterjesztések, szakmai anyagok.

3.3.3. Egyéb

A fent listázott tervezési kereteken és lehetőségeken túl egyéb javaslat nem fogalmazható meg.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A tervkészítés során végzett kommunikációs tevékenységek célja, hogy a tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelyeit és fajait, a természetvédelmi célkitűzéseket és a megőrzéshez, illetve fejlesztéshez szükséges intézkedéseket bemutassa a célcsoportoknak (érintetteknek). A nyílt tervezés során az érintetteknek lehetőségük volt észrevételeik megismertetésére, ezáltal közvetve a tervkészítés folyamatában is közreműködhettek. Az ütközási pontok feltárása kiemelt prioritással bírt, melynek eredményeképp a gazdálkodók, területkezelők számára a Natura 2000 hálózat és annak működtetése is ismeretbővülést jelenthetett.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban:

<http://bnpi.hu/naturaterv>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tértivevény	üisz: 34-35/4/2013 17 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén)	2013.11.06.
Terepbejárás	Terepi jegyzőkönyv, résztvevők száma, fotódokumentáció	üisz: 34-35/4/2013 hitelesített jegyzőkönyv résztvevők száma: 16 fő (tulajdonos/földhasználó – 3 fő; önkormányzat – 1 fő, hatóság – 6 fő, civil szerv. – 3; BNPI – 3 fő)	2013. 11.14.
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	FÓRUM után töltendő!	2014.06.05.
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	FÓRUM után töltendő!	
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	2013. 07.05.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képvislet
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok
Vadgazdálkodók	Somlyóhegyi FK

3. Kezelési feladatok meghatározása

Önkormányzatok	Apc község önkormányzata
Hatóságok	nevesítve: • Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség, • Heves megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága • Heves Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság • Egri Járási Hivatal Járási Földhivatala • Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-Völgyi Kirendeltsége
Civil szervezetek, köztisztviselők	• Nemzeti Agrárkamara Heves megyei Igazgatósága • Közös Apcért Egyesület • Zagyvaság Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület • Somlyó Szövetkezet
Helyi lakosság	Az érintett települések lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

FÓRUM után töltendő!

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

1.1.1. Éghajlati adottságok

A tervezési terület a Nyugati-Mátraalja kistáj területén helyezkedik el. A terület éghajlata mérsékelt, meleg, száraz. Az éves napfénytartam 1920 óra körül mozog, így a napsütéses órák száma az elvileg lehetséges mértéknek alig 44 %-a.

Az évi középhőmérséklet 9,5-10,0°C. A fagymentes időszak hossza kb. 180 nap (a délies lejtőkön 190 nap), az első fagyok október 20., az utolsók április 15. körül jelentkeznek. Az éves maximum hőmérsékletek sokéves átlaga 34°C, a minimumoké -17,0°C.

Az éves csapadékösszeg sokévi átlaga 560-600 mm, a tenyészidőszakban várható csapadék mennyisége 320-340 mm.

A hóval borított napok átlagos évi száma 30, a maximális hóvastagság 16 cm.

A leggyakoribb szélirány az ÉNy-i és a DK-i, az átlagos szélesség 2,0-2,5 m/sec.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A kistáj száraz, vízhiányos terület. Vízhiányát a Mátra magaslatairól érkező vízfolyások áradásai enyhítik. Vízjárása szélsőséges, a rendszertelen, időszakos áradásokat víztározók gyűjtik össze.

A kistájban a talajvíz általában 6 m mélyen található, összes mennyisége 50 l/s alatti. A talajvíz kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, kemény és szulfátszegény de a folyamatos áramlás, pótlódás miatt jó minőségű. A rétegvíz készletre ugyanez mondható el, számuk magas ugyanakkor vízhozamuk kevés.

A tervezési területen felszíni vízfolyás nem található, extrém száraz terület. A lezúduló csapadék (pl. nyári zivatarok időszakában) nagy mennyiségű iszapos hordalékot szállít lefelé a hegyről. A bányagödrökben időszakos kisvizek alakulhatnak ki.

1.1.3. Talajtani adottságok

A Nyugati-Mátraalja ezen szakaszán a barnaföldek jellemzőek (26%). Jórészt nyirokszerű anyagokon, harmadidőszaki vagy idősebb kőzeteken fejlődtek. Mechanikai összetételük agyagos vályog vagy agyag. Gyenge vízáteresztő-, erős víztartó képességük miatt kedvezőtlen vízgazdálkodású talajok. Jellemző a területen és az adott talajokon a szőlőkultúra súlypontos megjelenése. A tervezési területen több ponton „kopárokat” találunk, mely a korábbi művelések során erózióval alakultak ki.

1.2. Természeti adottságok

A területen 2013-ban élőhelytérképezésre került sor, az Általános Élőhelyosztályozási Rendszer /Á-NÉR 2011/ kritériumrendszerét követve. Az egyes lehatárolt élőhelyfoltokhoz természetességi / degradáltsági mutatókat is rendeltünk (TDO, 1-5 skála). Az élőhelytérképezés során pontos adatokhoz jutottunk az adott élőhelyfoltok méretéről, kiterjedéséről, természetességéről, mely tervezési alapot is biztosított a kezelési egységek (KE) meghatározásához, az azokon javasolt természetvédelmi kezelési javaslatok megfogalmazásához.

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Élőhely neve	Kódja	Terület (ha)	Arány (%)	Natura 2000 élőhely
Köves talajú lejtősztyepppek	H3a	50,3	21,4	6240
Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek	H4	0,3	0,6	6210
Löszgyepek, kötött talajú sztyepprétek	H5a	2,8	6,5	6240
Száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek	M8	4,8	11,2	91H0, 40A0*
Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok	OC	0,6	1,5	
Galagonyás-kökényes-borókás cserjések	P2b	4,3	10,2	40A0*
Ültetett erdei- és feketefenyvesek	S4	0,1	0,2	
Nem őshonos fajok spontán állományai	S6	8,0	18,8	
Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák	T1	0,3	0,7	
összesen		42,5	100	

1. táblázat: A tervezési területen előforduló élőhelyek kiterjedése (ha), aránya (%) és Natura 2000 élőhelyekkel való megfeleltethetősége (Á-NÉR 2011 alapján) [* – a kategória részben poligonok szintjén feleltethető meg az adott Natura 2000 élőhelykategóriával]

TDO	Magyarázat	Terület (ha)	Arány (%)
1	A természetes állapot <u>teljesen leromlott</u> , az eredeti vegetáció nem ismerhető fel, gyakorlatilag csak gyomok és jellegtelen fajok fordulnak elő	3,1	7,2
2	A természetes állapot <u>erősen leromlott</u> , az eredeti társulás csak nyomokban van meg, domináns elemei szórványosan, nem jellemző arányban fordulnak elő, tömegesek a gyomjellelű növények	7,7	18,1
3	A természetes állapot <u>közepesen romlott</u> le, az eredeti vegetáció elemei megfelelő arányban vannak jelen, de színező elemek alig fordulnak elő, jelentős a gyomok és a jellegtelen fajok aránya	11,5	27,1
4	Az állapot <u>természetközeli</u> , az emberi beavatkozás nem jelentős, a fajszám a társulásra jellemző maximum közelében van, a színező elemek aránya jelentős, a gyomok és jellegtelen fajok aránya nem jelentős	20,2	47,6
5	Az állapot <u>természetes</u> , illetve annak tekinthető, a színező elemek (zömük védett faj) aránya kiemelkedő, köztük reliktum jellegű ritkaságok is; gyomnak minősülő fajok alig	-	-

2. táblázat: A tervezési területen előforduló élőhelyek természetessége, degradáltsága (a kategória-rendszer Seregélyes 1995 alapján)

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Natura 2000 élőhely megnevezése	Kódja	Minősítése	Területe / aránya (SDF 2012 alapján)	Területe / aránya (2013 felmérés alapján)
Szubkontinentális peripannon cserjések	40A0	C-CBC	1,28 ha / 3%	2,88 ha / 6,8%
Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	6210	D	0,04 ha / 0,1%	0,97 ha / 2,3%
Szubpannon sztyeppék	6240	B-CBB	17,01 ha / 40%	24,07 ha / 56,6%
Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel	91H0	D	0,43 ha / 1%	3,69 ha / 8,7%

3. táblázat: A jelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok adatainak összevetése a 2012-es Natura 2000 adatbázis (SDF) illetve a 2013 felmérés alapján

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
40A0*	Szubkontinentális peripannon cserjések	C
6240*	Szubpannon sztyeppék	B
91H0*	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel	D
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	D

Jelölő státuszú közösségi élőhelytípusok:

Szubkontinentális peripannon cserjések

Élőhely kódja:

40A0*

Élőhely előfordulásai a területen:

Általában kis kiterjedésben, elszórtan találhatók a területen, főként a délre néző peremeken, illetve a nyugatra néző lejtőn sztyepprébe ágyazódva.

Élőhely területi aránya:

6,8% (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen:

2,88 ha (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

Az élőhely előfordulása nem igazán típusos, csak fragmentálisan, kicsiny foltokban lehet például parlagi rózsza (*Rosa gallica*) és cseppleszmeggy (*Cerasus fruticosa*) telepeivel találkozni. Jellemzően igen kicsiny kiterjedésűek (pár m²). A P2b cserjéseket óvatosan szabad csak kiemelni, olyan kicsiny foltokat említhetünk meg sztyepprébe ágyazva, melyek erdősztyepp fajokban gazdagabbak. Jellemzően viszonylag gyakorinak mondható a macskahere (*Phlomis tuberosa*), és a pusztai meténg (*Vinca herbacea*).

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:

Az élőhelyfoltok besorolása 3-as kategóriájú a Seregélyes-féle skálán. Bár kis kiterjedésűek, de viszonylag elfogadható fajkészlettel rendelkeznek.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Az élőhely a korábbi időkben bizonyosan elterjedtebb, jobb kifejlődésű volt a területen. A jelenlegi parányi állományok a lényegesen gyorsabb és magasabb növekedésű kőkeny-galagonya cserjések „áldozatává” válhatnak. A területen az állományok növekedését az ismétlődő tüzek megakadályozzák. A felmelegedő, szárazodó klíma úgy gondoljuk jelentősen nem befolyásolja hátrányosan az élőhelytípust.

Veszélyeztető tényezők:

A területen a legfőbb veszélyeztető tényező az égetés. A rendszeresen leégő cserjék általában gyökérről ki tudnak hajtani, így a tűz csak visszaveti fejlődésüket, sokkal fontosabb a fajkészletben történő negatív változás. Kiváltképp a tavaszi-nyári égetés okoz problémát. A területen a szukcesszió is fontos tényező. Előfordulnak szándékos, valószínűleg természetvédelmi célú cserjeirtások is a területen, ezek rosszul végezve veszélyt okozhatnak az élőhelyre.

Veszélyeztető tényezők a hivatalos EU lista alapján (forrás: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal)

Az adott veszélyeztető tényezők besorolása hármas kategóriarendszerbe: (H (high) – magas; M (medium) – közepes; L (low) alacsony):

- A02 – művelési mód változása (L)
- B01 – erdőtelepítés (L)
- B01.02 – beerdősítés/fásítás idegenhonos fajokkal (L)
- F03.01.01 – vadak károkozása (túltartott vadállomány) (M)
- G01.03 – motoros járművel végzett tevékenység (L)
- I01 – idegenhonos inváziós fajok jelenléte (M)
- J01.01 – leégés (M)
- K02.01 – fajösszetétel változás, szukcesszió (H)

Szubpannon sztyeppék

Élőhely kódja:

6240*

Élőhely előfordulásai a területen:

A felmérési terület jelentékeny részét ez az élőhely típus alkotja. A hegylábtól a csúcsig tartó terület gyakorlatilag bele tartozik.

Élőhely területi aránya:

56,6 % (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen:

24,07 ha (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)

I.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Élőhely jellemzése:

Az élőhely túlnyomó részét pusztafüves lejtősztyepp alkotja, melyben meghatározó a barázdált csenkesz (*Festuca rupicola*) mellett a hosszúlevelű árvalányhaj (*Stipa tirsa*). Rontottabb állományaiban a fenyérfű (*Botriochloa ischaemum*) jellemző, a nyiltabb és sekélyebb váztalajon a késeiperje (*Cleistogenes serotina*) is megjelenik. Emellett sztyeppfajok is szép számban szerepelnek, mint a tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), a nagyzerjófű (*Dicamnus albus*), a pusztai meténg (*Vinca herbacea*), a jelölő Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*), a szarvaskocsord (*Peucedanum cervaria*), a borjúüröm (*Artemisia pontica*) és a közönséges borkóró (*Thalictrum minus*).

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése:

Az élőhelyfoltok besorolása 2-es és 3-as kategóriájú a Seregélyes-féle skálán. Szerencsére inkább a 3-as érték a jellemzőbb. A rendszeresen jelentkező bolygatás következtében monodomináns árvalányhajás foltok alakultak ki (*Stipa tirsa*). Az inváziós térhódítás nem jelentkezik súlypontosan, a mezei szil (*Ulmus campestris*) ugyanakkor erősen terjed.

Élőhely veszélyeztetettsége:

A település és a kiskertek közelsége miatt feltétlen veszélyeztetett az élőhely. Számos negatív hatás éri (érheti), mely az élőhelytípus eljellegtelenedéséhez vezethet. A cserjésedés jelentősen nőtt az utóbbi időszakban. A felmelegedő, szárazodó klíma esetében a tavaszi-nyári tüzesetek száma tovább növekedhet, amely így másodlagosan a fajösszetétel uniformizálódásához, átalakulásához vezethet.

Veszélyeztető tényezők:

Három jelentős veszélyeztető tényező emelhető ki. A terület rendszeresnek mondható leégése (leégetése), a gyeperőssége és a turizmus, mely itt akár járművek formájában is megjelenik a siklóernyőzéshez kötődően. Rossz időpontú kaszálás is jelentkezhet szintén a siklóernyőzés miatt.

Veszélyeztető tényezők a hivatalos EU lista alapján (forrás: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal)

Az adott veszélyeztető tényezők besorolása hármas kategória-rendszerbe (H (high) – magas; M (medium) – közepes; L (low) alacsony):

- A02 – művelési mód változása (L)
- B01 – erdőtelepítés (L)
- B01.02 – beerdősítés/fásítás idegenhonos fajokkal (L)
- C01.07. – egyéb bányászati tevékenység (L)
- F03.01.01 – vadak károkozása (túltartott vadállomány)
- G01.03 – motoros járművel végzett tevékenység (L)
- G01.05 – vitorlázó repülés, sárkányrepülés, siklóernyőzés, hőlégballonozás (M)
- I01 – idegenhonos inváziós fajok jelenléte (M)
- J01.01 – leégés (M)
- K02.01 – fajösszetétel változás, szukcesszió (H)

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia)

Élőhely kódja:	6210
Élőhely előfordulásai a területen:	A másodlagosan kialakult cserjések-fás foltok között mozaikosan helyezkednek el kicsiny állományai, melyek azonosítása igen nehézkes.
Élőhely területi aránya:	2,3% (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)
Élőhely kiterjedése a területen:	0,97 ha (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)
Élőhely jellemzése:	Az árvalányhajás (<i>Stipa tirsa</i>,) gyepekben a szarvas kocsord (<i>Peucedanum cervaria</i>) mellett a borzas peremizs (<i>Inula hirta</i>) és a közönséges borkóró (<i>Thalictrum minus</i>) jellemző. Nem elég típusosak, vadzavart és cserjésedő állományok jellemzik.
Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése:	Az élőhelyfoltok besorolása 2-es kategóriájú a Seregélyes-féle skálán. Fajkészlete igen szegényes, jelentős a gyepek eltűnése a szukcesszió következtében.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Az élőhely veszélyeztetettsége jelentős. A Mátra lábánál eleve viszonylagosan ritka élőhelyről van szó, ráadásul a hegylábperemen ezeket a területeket használták szőlők, gyümölcsösök telepítésére, melyek intenzív használat mellett nagyrészt megszűntek. Másodlagosan főként a Nyugati-Mátraalján fordulnak elő. Egy felmelegedő, szárazodó klímában az invazív fajok térhódítása várható a legnagyobb problémának.
Veszélyeztető tényezők:	A megmaradt foltokon kiemelkedő veszélyforrás a szukcesszió előre haladása, a gyepek teljes záródása. Veszélyeztető tényezők a hivatalos EU lista alapján (forrás: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal) Az adott veszélyeztető tényezők besorolása hármas kategória-rendszerbe (H (high) – magas; M (medium) – közepes; L (low) - alacsony): • A02 – művelési mód változása (L) • B01.02 – beerdősítés/fásítás idegenhonos fajokkal (L) • F03.01.01 – vadak károkozása (túltartott vadállomány) (M) • G01.03 – motoros járművel végzett tevékenység (L) • I01 – idegenhonos inváziós fajok jelenléte (M) • J01.01 – leégés (M)

I.A tervezési terület alapállapot jellemzése

- K02.01 – fajösszetétel változás, szukcesszió (H)

Pannon molyhos tölgyesek

Élőhely kódja:

91H0

Élőhely előfordulásai a területen:

Kisebb nagyobb foltokban fordul elő főként a térképezett terület északi és nyugati, meglévő cserjésekkel, másodlagos erdőkkel határosan.

Élőhely területi aránya:

8,7% (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely kiterjedése a területen:

3,7 ha (a 2013. évi élőhelytérképezés alapján)

Élőhely jellemzése:

Cser- és molyhos tölgy (*Quercus cerris*, *Q. pubescens*) alkotta facsoportok, záródó fás mozaikok, melyek peremhelyzetben maradhattak fenn. Elegyedik bele alsó szinten a tatárjuhar (*Acer tataricum*) és helyenként házi berkenye (*Sorbus domestica*) is. Cserjeszintjében gyakori a fagyal (*Ligustrum vulgare*), a varjútővis benge (*Rhamnus catartica*), a kökény (*Prunus spinosa*) és az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*). Lágyszárú növényzete a környező sztyeprétekével közel azonos, bár lényegesen szegényesebb összetételű.

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése:

Az élőhelyfoltok besorolása 3-as kategóriájú a Seregélyes-féle skálán. A fajkészlet átlagosnak tekinthető, a fiziognómia viszont jó képet mutat. A bioturbáció ebben a foltban is jelentős.

Élőhely veszélyeztetettsége:

Veszélyt az állományok letermelése jelenthet, illetve inváziós fertőzésük. A felmelegedő, szárazodó klímában életfeltételeik adóttak.

Veszélyeztető tényezők:

A település közelsége miatt rendszeresen jelentkeznek illegális fakivágások a területen, illetve a nagyvad magas létszáma miatt a gyepterjesztint részlegesen degradálódhat. A közelben lévő akácos foltok inváziós gócpontként szerepelhetnek.

Veszélyeztető tényezők a hivatalos EU lista alapján (forrás: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal)

Az adott veszélyeztető tényezők besorolása hármas kategória-rendszerbe (H (high) – magas; M (medium) – közepes; L (low) – alacsony):

- A02 – művelési mód változása (L)
- B01.02 – beerdősítés/fásítás idegenhonos fajokkal (L)
- C01.07. – egyéb bányászati tevékenység (L)
- I01 – idegenhonos inváziós fajok jelenléte (M)
- J01.01 – leégés (M)

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Population (A-D)
II., IV.	piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>)	D
II., IV.	Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>)	C

Jelölő státuszú közösségi jelentőségű növényfaj:

Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj területen lévő állománya a Somlyó-hegy déli- és nyugati sztyepplejtőin él viszonylag egyenletes eloszlásban. Élőhelye részben átfed a közösségi jelentőségű, a területen jelölő piros kígyószisszal */Echium russicum/* és egyéb védett növényfajokkal (nagyezerjű */Dictamnus albus/*, pusztai meténg */Vinca herbacea/*, réti iszalag */Clematis integrifolia/*, macskahere */Phlomis tuberosa/*).

Állománymagyság (jelöléskor):

5000 tő

Állománymagyság (tervkészítéskor):

2013-as adatfelmérés alapján összesen 8233 egyed került bemérésre (821 rekord). A felmérés teljesnek tekinthető. A becsült állománymagyság a területen 9000-10000 tő körüli, mely többet a mérés pontosságából adódik.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az állományváltozás indoka egyértelműen az adatfelmérés pontosításából következik.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj nem veszélyeztetett a területen, populációja stabil. A terület kezelése révén állománya növelhető (pl. a cserjések visszaszorításával).

Veszélyeztető tényezők:

A területen nem folyik gazdálkodás, az élőhelyeül szolgáló gyepterületen a szukcesszió folyamatos, mely a cserjésedésben jelenik meg. A meglévő gócból megindulhat az akác szétterjedése. A technikai sportok (siklóernyőzés, motorozás) veszélyeztethetik az állományt.

Veszélyeztető tényezők a hivatalos EU lista alapján (forrás: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal)

Az adott veszélyeztető tényezők besorolása hármas kategória-

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

rendszerbe (H (high) – magas; M (medium) – közepes; L – (low) alacsony):

- G01.03 - motoros járművel végzett tevékenység (L)
- J01.01 - leégés (M)
- K02.01 - fajösszetétel változás, szukcesszió (H)

Kezelési javaslatok:

Speciális kezelést nem igényel, a cserjések kezelésével a fényigényes növényfaj állománya gyorsan regenerálódik.

Nem jelölő státuszú közösségi jelentőségű növényfaj:

piros kígyószisz (*Echium russicum*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

A faj előfordulása a területen igen ritkának mondható. A felmérés évében nem is leltük egyedeit, ám ez természetes jelenség. Termőhelyein a virágzó állapotig igen rapszodikusán jut el, melyet számos tényező befolyásol. Élőhelyei elsősorban a 6210 és a 6240 kóddal jelöltek.

Állománynagyság (jelöléskor):

10 tő

Állománynagyság (tervkészítéskor):

Bár a 2013-as adatfelmérés alapján nem találtuk egyedeit a tervezési területen, az egyes termőhelyeken erősen fluktuáló egyedszám miatt a Natura 2000 adatbázis (SDF) adatai továbbra is mérvadóak tekinthetők.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az állomány változásának tendenciája nem adható meg.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj kicsiny egyedszáma miatt erősen veszélyeztetett a területen.
A tervezési terület közvetlen közelében nem ismerünk állományokat, így a területen az állomány növekedése nem várható.

Veszélyeztető tényezők:

A területen nem folyik gazdálkodás, az élőhelyétül szolgáló gyepterületen a szukcesszió folyamatos csakúgy, mint a fűavár felhalmozódása. Ebből az utóbbi jelentősége talán még nagyobb, mivel vastag gyeptakaró esetén a magok nem képesek a talajra jutni. A meglévő gócékból megindulhat az akác szétterjedése. A technikai sportok (siklóernyőzés, motorozás) veszélyeztethetik az állományt.

Veszélyeztető tényezők a hivatalos EU lista alapján (forrás: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_port_al)

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Az adott veszélyeztető tényezők besorolása hármas kategória-rendszerbe: (H (high) – magas; M (medium) – közepes; L – (low) alacsony):

- G01.03 – motoros járművel végzett tevékenység (L)
- J01.01 – leégés (M)
- K02.01 – fajösszetétel változás, szukcesszió (H)

Kezelési javaslat

A szukcesszió visszaszorítása kedvező lehet a faj szempontjából. A fűavar eltávolításának „helyi” módja az égetés, azonban ez mint kezelés a faj szempontjából kedvezőtlen (valószínűleg a leégés módja és időpontja nem kedvező a faj szempontjából).

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Population (A-D)
II., IV.	sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>)	D
II., IV.	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	D
II.	nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	D

Nem jelölő státuszú közösségi jelentőségű állatfajok:

sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

Alapvetően cserjésedő gyepeken és cserjés erdőszegélyeken fordul elő, de a Natura 2000 területnek csak azon részein, melyeket a rendszeres kora tavaszi égetés elkerül. Ilyen terület jellemzően a terület keleti részén, az erdőhöz közel eső, erősebben cserjés részen van.

Állomány nagyság (jelöléskor):

-

Állomány nagyság (tervkészítéskor):

>100

Állomány változásának tendenciái és okai:

Tendenciaváltozásra alkalmas monitoring adatokkal nem rendelkezünk.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj veszélyeztetettségének mértéke közepes a területen. Az itteni populáció erősen veszélyeztetett a rendszeres kora tavaszi tüzek miatt, ugyanakkor a terület tágabb környezetében előfordul a faj, nem ritka.

I.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Veszélyeztető tényezők:

A tervezési területen élő populáció erősen veszélyeztetett a rendszeres kora tavaszi tüzek miatt. A tápnövény ágain lévő pécsumók és a kis hernyófészkek a tavaszi tüzekben nagyon könnyen elpusztulnak. Csak olyan helyeken képes fennmaradni a faj, ahová nem ér el a tűz.

Veszélyeztető tényezők a hivatalos EU lista alapján (forrás: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal)

Az adott veszélyeztető tényezők besorolása hármas kategória-rendszerbe: (H (high) – magas; M (medium) – közepes; L – (low) alacsony):

- J01.01 – leégés (M)
- K02.01 – fajösszetétel változás, szukcesszió (H)

Kezelési javaslatok:

A cserjések eltávolításának ütemezésével a faj élőhelyei megfelelően fenntarthatók, fejleszthetők.

nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)

Irányelv melléklete:

II., IV.

Faj előfordulásai a területen:

Magyarország tölgyeseiben elterjedt, bár csak az idősebb (kb. 30 év feletti) állományokban fordul elő nagyobb számban. Lárva-ja elsősorban élő tölgyek (*Quercus*) kérge alatt, majd fatestében él, 4 éves fejlődésű.

A területen található 30 évnél idősebb tölgyes állományok közül a nyugati szegélyen (*Quercus petraea*) valamint a nyílt részek molyhos tölgyes foltjaiban található.

Állománynagyság (jelöléskor):

0-10 egyed

Állománynagyság (tervkészítéskor):

Az átvizsgált területnagyság, a potenciális de nem vizsgált (lombkoronaszint) élőhelyek és az előkerült példányok (illetve rágásképek) mennyiségének tükrében állománynagysága 10-30 egyed lehet.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az állománynagyságot jelöléskor megalapozó konkrét adatok hiányában (hely, idő, tápnövény, példányszám, stb.) nem lehet megmondani.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj a jelenlegi körülmények között gyengén veszélyeztetett a területen, ami a potenciális tápnövény – élő, 30 évnél idősebb tölgyfajok – számának csökkenéséből adódhat. A potenciális élőhely foltok mérete kicsiny a teljes terület kiterjedéséhez képest.

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Veszélyeztető tényezők:

A faj tápnövényének mennyiségét csökkentő illegális fa eltávolítás „lopás”, valamint az égetés, ami a tápnövény pusztulását is előidézhetheti (a *Cerambyx cerdo* csak élő fáknban fejlődik).

Veszélyeztető tényezők a hivatalos EU lista alapján (forrás: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_port_al)

Az adott veszélyeztető tényezők besorolása hármas kategória-rendszerbe: (H (high) – magas; M (medium) – közepes; L (low) – alacsony):

- J01.01 – leégés (M)
- B01.02 – beerdősítés / fásítás idegenhonos fafajokkal (L)
- B02 – erdőgazdálkodás (beleértve az ültetvényeket is) (L)

Kezelési javaslatok:

Speciális kezeléseket nem igényel a területen.

nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Írányelv melléklete:

II.

Faj előfordulásai a területen:

Magyarország tölgyeseiben elterjedt, bár csak az idősebb (kb. 30 év feletti) állományokban fordul elő nagyobb számban. Lárvaaja elsősorban tölgyek (*Quercus*) elhalt, korhadó gyökerében, tuskójában, illetve a törzsek föld közeli részében, 3-5 évig fejlődik.

A tervezési területen található 30 évnél idősebb tölgyes állományok közül a nyugati, valamint a nyílt részek molyhos tölgyes foltjaiban is megtalálható.

Állománynagyság (jelöléskor):

20-50 egyed

Állománynagyság (tervkészítéskor):

Az átvizsgált területnagyság, a potenciális élőhelyek és az előkerült példányok mennyiségének tükrében állománynagysága 10-50 egyed lehet.

Állomány változásának tendenciái és okai:

Az állománynagyságot jelöléskor megalapozó konkrét adatok hiányában (hely, idő, tápnövény, példányszám, stb.) az állomány tendenciájának változását nem lehet megmondani.

Faj veszélyeztetettsége:

A faj a jelenlegi körülmények között gyengén veszélyeztetett a területen. A lárvákat fogyasztó vaddisznók aránya láthatóan magas.

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Veszélyeztető tényezők:

A vaddisznók magas száma, valamint az akác helyenkénti térhódítása nem kívánatos a faj szempontjából.

Veszélyeztető tényezők a hivatalos EU lista alapján (forrás: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal)

Az adott veszélyeztető tényezők besorolása hármas kategória-rendszerbe (H (high) – magas; M (medium) – közepes; L (low) – alacsony):

- B01.02 – beerdősítés / fásítás idegenhonos fafajokkal (L)
- B02 – erdőgazdálkodás (beleértve az ültetvényeket is) (M)
- F03.01.01 – vadak károkozása (túltartott vadállomány) (L)

Kezelési javaslatok:

Speciális kezeléseket nem igényel a területen.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
kőrislevelű nagygyezerjófű	<i>Dictamnus albus</i>	V: 5000 Ft	Inkább mészkedvelő, xerotherm tölgyesek, bokorerdők és szegélyek, faja, valamint ezek irtásrétjein, sztyeppréteken nem ritka.
hengeresfészkü peremizs	<i>Inula germanica</i>	V: 5000 Ft	Főként löszös szárazgyepek, cserjésedő gyepek igen szórványos faja.
selymes peremizs	<i>Inula oculus-christi</i>	V: 5000 Ft	Inkább mészkedvelő, sztyeppréteken, sziklagyepekben, bokorerdőkben jellemző. A hasonló élőhelyeken előfordul, de nem túl gyakori faj.
pázsitos nőszirm	<i>Iris graminea</i>	V:10000 Ft	Inkább mészkedvelő faj, xerotherm tölgyesek, száraz erdőszegélyek faja. A hasonló élőhelyeken előfordul, de nem gyakori faj.
apró nőszirm	<i>Iris pumila</i>	V: 5000 Ft	Inkább mészkedvelő faj, sziklagyepek, bokorerdők faja. A tervezési területen stabil állománya fordul elő.
bíboros kosbor	<i>Orchis purpurea</i>	V: 10000 Ft	Inkább mészkedvelő faj, xerotherm tölgyesek, bokorerdők, száraz erdőszegélyek faja.
gumós macskahere	<i>Phlomis tuberosa</i>	V: 5000 Ft	Xerotherm tölgyesek, bokorerdők, löszgyepek, lejtősztyepprétek, löszmezsgyék növénye. Az újabb adatok szerint valószínűleg a sztyepplepké tápnövénye is.
fekete kökörcsin	<i>Pulsatilla pratensis ssp. nigricans</i>	V: 10000 Ft	Inkább mészkedvelő faj, sziklagyepekben, sztyeppréteken, bokorerdőkben fordul elő, de nem gyakori.
szirti gyöngyvessző	<i>Spiraea media</i>	V: 10000 Ft	Sziklai cserjések, sziklaerdők, melegkedvelő tölgyesek, bokorerdők faja. A tervezési területen néhány töves állomány él. Tápnövénye a védett nagy fehérűsávú lepkének (<i>Neptis rivularis</i>).
hosszúlevelű árva-	<i>Stipa tirsa</i>	V: 5000 Ft	Sziklagyepek, sztyepprétek, bokorerdők, másodlagos

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség (1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
lányhaj			gyepek nem ritka faja.
erdei borkóró	<i>Thalictrum aquilegifolium</i>	V: 5000 Ft	Főként száraz tölgyesebb, üdőbb, sztyeppesedő hegyi rétek faja. Nem gyakori.
pusztai meténg	<i>Vinca herbacea</i>	V: 5000 Ft	Inkább mészkedvelő faj, sziklagyepek, sztyepprétek, löszgyepek faja. Nem gyakori, de olykor jelentős számban fordul elő.
lándzsás karimáspoloska	<i>Phyllomorpha lacinata</i>	V: 5000 Ft	Főként sziklagyepek, sziklakibúvásos helyek faja, ritka szubmediterrán elterjedésű faj.
barna gyapjasszövő	<i>Eriogaster lanestris</i>	V: 10000 Ft	Cserjés erdőszegélyeken, cserjésedő gyepeken fordul elő. Ökológiai igényei nagyon hasonlóak a sárga gyapjasszövőéhez. A tervezési területen – rokonával ellentétben – gyakori, mert ezt a fajt sokkal kevésbé veszélyeztetik a tél végi-kora tavaszi tüzek. Ugyanis a hernyófészkek csak április második felében jelennek meg, amikor már nem jellemző a terület égetése.
kis bábrabló	<i>Calosoma inquisitor</i>	V: 5000 Ft	Hazánkban általánosan elterjedt és gyakori.
kis höscincér	<i>Cerambyx scopolii</i>	V: 5000 Ft	Hazánkban általánosan elterjedt és gyakori.
szalagos díszbogár	<i>Coraebus fasciatus</i>	V: 10000 Ft	Hazánk tölgyeseiben általánosan elterjedt és gyakori. Az imágók a lobkorona szintben tartózkodnak, ezért kerülnek ritkán szem elé, viszont a lárvá által készített rágáskép (halálgyűrű) alapján könnyen kimutatható.
kis szarvasbogár	<i>Dorcus parallelipipedus</i>	V: 5000 Ft	Hazánkban általánosan elterjedt és gyakori.
pannon gyík	<i>Ablepharus kitabelii fitzingeri</i>	FV: 100000 Ft	Sziklagyepek, sztyepprétek, bokorerdők, felnyíló száraz tölgyesek ritka, unikális faja.
töviszűrő gébics	<i>Lanius collurio</i>	V; 25000 Ft	A cserjés sztyepprétek (általában füves élőhelyek) karakterfaja, a területen stabil populációja él.
uhu	<i>Bubo bubo</i>	FV; 500000 Ft	A felhagyott bányaterületek, rejtőző életmódú bagolyféléje. A terület fekvése (bőséges táplálkozóterület, lakott terület és a Zagyva-völgy közelsége) révén stabil állománya él a tervezési területen

1.3. Területhasználat

A tervezési terület (Szomolyai Kaptár-rét kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület; azonosító: HUBN20010) érintett földrészletei az alábbiak (a 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet alapján):

- Apc: 0227/24, 0230/9, 0234, 0235, 0236, 0237, 0239/5, 0240

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A kataszteri nyilvántartás alapján a művelési ágak között dominálnak a gyepek (rét és legelő, össz. 58%) és az erdők (össz. 39,4%). A kivett művelési ágban szereplő földrészletek jelentős része „út”, valamint egy kivett „árok” is érinti a területet.

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

Művelési ág	kiterjedés (ha)	Arány (%)
gyep (legelő)	39,1	91,89
szántó	1,2	2,92
kivett (árok, anyagbánya, meddőhányó)	2,2	5,19
össz.	42,5	100

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A tervezési területen egyértelműen dominál a magántulajdon (összesen 95,37%), mely főként a gyepterületet, a szántót és a meddőhányót foglalja magában. Az elenyésző méretű kivett árok (0,14%) Apc község önkormányzatának tulajdonában található. Az Apc 0235, 0236 hrsz-eken található kivett anyagbánya a Somlyó Szövetkezet tulajdonában (4,49%) van.

Tulajdonosi csoport	kiterjedés (ha)	Arány (%)
magántulajdon	40,54	95,37
önkormányzati	0,06	0,14
szövetkezeti	1,9	4,49
össz.	42,5	100

1.3.3. Területhasználat és kezelés

A területen gyakorolt területhasználat megítélésében, értékelésében figyelembe kell venni az adott terület egység valós és tényleges művelési ágát, a területfelhasználást meghatározó terveket (pl. erdőgazdálkodással kapcsolatos erdőterveket) valamint a mezőgazdasági területre (beleértve a Natura 2000 területekre) vonatkozó előírásokat. Fontos a szakterületi / ágazati tervek természetvédelmi célkitűzésekkel összevetett elemzése is (konfliktuspontok azonosítása).

Mezőgazdaság

A terület mezőgazdasági szempontból nem, vagy csak igen alacsonyan hasznosított. A 0230 hrsz-ú terület rész egy nagyjából 1,2 ha területű szántó a kataszteri nyilvántartás szerint, ugyanakkor a terület felerészben idősödő parlag, másik részén már cserjés, akácos. A tervezési terület majdnem 92%-a legelő művelési ágú, de semmiféle mezőgazdasági tevékenység (állattartás) nem folyik a területen, melyen ugyanakkor természetben a gyepterület aránya maximum 70%. Területhasználat (legeltetés) hiányában váltakozó mértékben cserjésedik a tervezési terület jelentős része.

A terület tágabb környezetében a megtalálható a szántóföldi mezőgazdasági termelés, erdőtervezett erdők övezik és viszonylag közel van a település belterülete is.

Erdőgazdálkodás

A tervezési terület a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékességi területén található és a Gyöngyössolymosi erdőtervezési körzetbe tartozik. A tervezési területen üzemtervezett erdő található, igaz csupán egyetlen erdőrészt, az Apc 5F jelű (magánerdő).

A tervezési területen a becserjésedett területek egy része erősen záródó szukcessziós állapotban van, több helyen fafajok is megjelentek így előfordulhat, hogy változatlan kezelés (annak hiánya) mellett

1.A tervezési terület alapállapot jellemzése

a terület újabb részét a következő erdőtervezési ciklusban beerdőtervezik. Jelen szabályozás esetén ezek a spontán erdősülő részek fásításoknak tekinthetők.

Vadgazdálkodás

A tervezési terület – méretéből is adódóan – egy vadgazdálkodási egységhez tartozik. Vadgazdálkodást a 551320 kódszámon nyilvántartott Somlyóhegyi Földtulajdonosi Közösség (3032 Apc, Szinegmajor) folytat.

A vadásztársaság 4657 ha területen gazdálkodik, a vadászterület érinti a Mátra legnyugatibb és legbélőbb részeit, illetve lehúzódik a Zagyva-völgyére is. Északi része tipikusan nagyvadas terület, ahol különböző mértékben jelen van a szarvas, az őz, a vaddisznó és a muflon is. A déli részein az őz és a vaddisznó mellett az apróvad (mezei nyúl, fácán) jelentősége is fontos.

A tervezési területen egy-két vadászati létesítmény (szóró, magasles) található.

Természetvédelmi szempontból a vaddisznó okozhat jelentősebb károkat azzal, hogy a terület mezőgazdaságilag művelt földrészekkel érintkező gyepeit feltúrja, ezzel védett fajokat károsít, illetve elősegíti a terület gyomosodását. A muflon nagymértékű megjelenése a gyepekre, sziklagyepekre is veszélyt jelentene.

Vízgazdálkodás

A területen vízgazdálkodásról, állandó vízfolyás hiánya miatt nem beszélhetünk.

Turizmus

A tervezési területen az Apc – Somlyó Hegyi Tanösvény (M2 jelű) található (<http://bnpi.hu/tanosveny/apc-somlyo-hegyi-tanosveny-30.html>). A 3 km hosszú útvonalon 6 állomás található, melyhez vezetőfüzet szolgáltatja az információkat. A tanösvény létrehozását, üzemeltetését a hatvani Natura Környezet- és Természetvédő Közösség végezte, illetve végzi.

A csúcs közelében áll egy ismertető tábla, mely a terület kultúrtörténeti értékeit mutatja be.

A tervezési területet kb. 300 méter hosszúságban érinti a piros + jelzésű turistaút a terület északkeleti csücskében. A terület forgalma nem jelentős, idényszerűen (pl. teljesítménytúrák alkalmával) azonban jócskán megnő a terhelése.

A csúcs közelében egy 6-800 m²-es területrész a paplanernyősök (siklóernyősök) egyik országosan kedvelt starthelye. Itt a gyepek erősebben degradálódtak, taposottak.

Ipar

A tervezési terület táji környezetében, a Zagyva-völgyben több ipari létesítmény, potenciális szennyező forrás is található (pl. Apc ipari parkban: Qualital Kft., Qualiform Zrt. öntödék; Lőrinci: erőmű, stb.). Az ipari létesítmények létrehozását az M3-as autópálya és a vasúti vonal megléte is serkentette. Ezek esetleges kedvezőtlen hatása azonban a tervezési területre nem ismert.

Infrastruktúra

A tervezési terület alacsony infrastruktúrával rendelkezik. Épületek nincsenek, a kivett önkormányzati és saját használatú utak burkolatlanok, elsősorban a gazdálkodás céljait (elsősorban erdő- és vadgazdálkodás) szolgálják.

A tervezési területre Apc községből lehet leginkább eljutni, kizárólag gyalogosan. Aszfaltozott, vagy murvával erősített út nem vezet a területre, a korábban létesített – anyagszállítást szolgáló – utak nem járhatóak. Csupán egyetlen földút vezet a tervezési terület felső harmadába, mely vadgazdálkodási és erdőgazdálkodási funkciókat lát el.

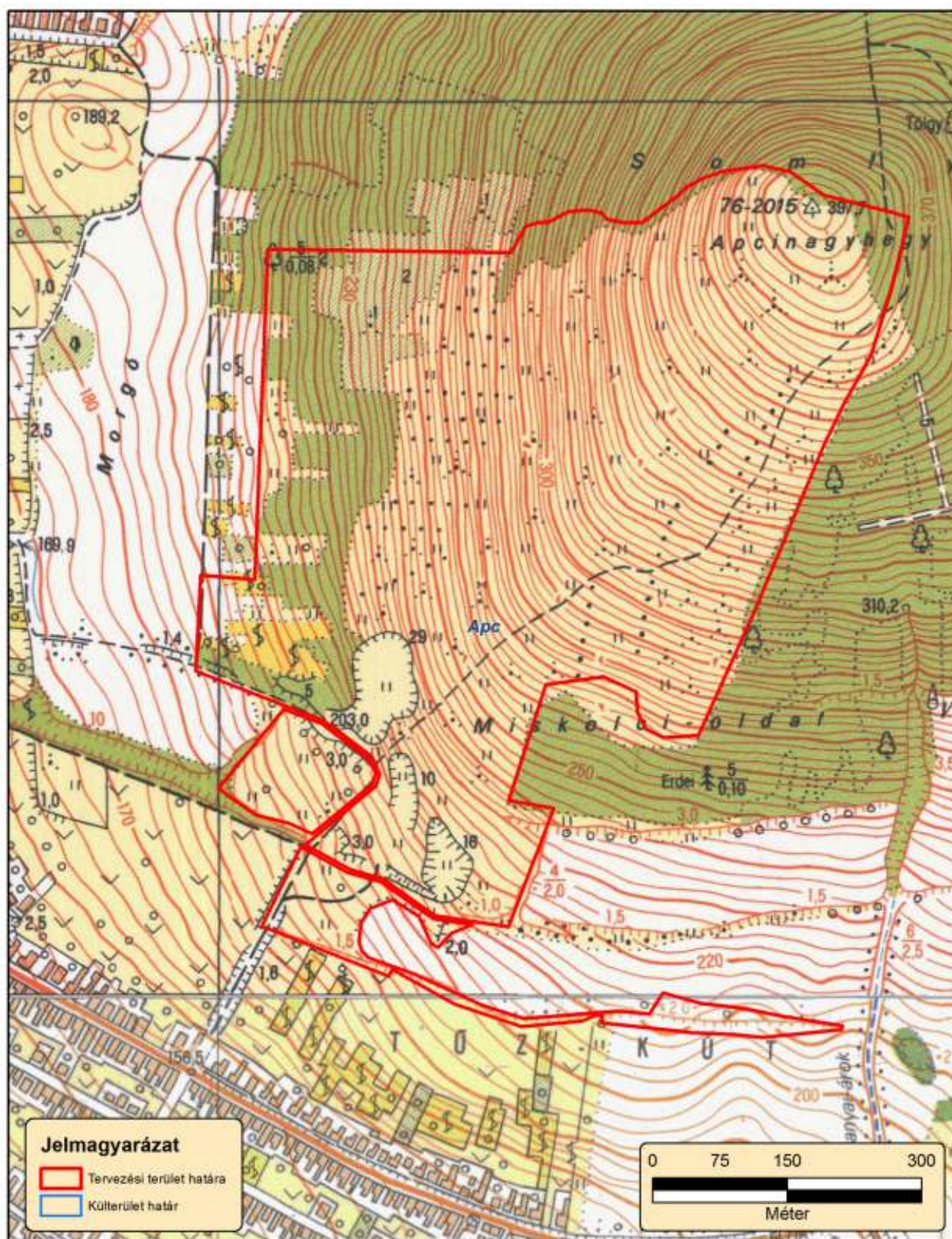
2. Felhasznált irodalom

- Mester Zsolt (1995): Természetismereti terepgyakorlat. Somlyó - Nagy-hársas, Szuha-szöglet. Segédanyag társulástani, rendszertani, természetvédelmi terepgyakorlathoz. Hatvan
- Merkl, O. & Kovács, T. (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer VI. Bogarak. – Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest: 1–35.
- Dövényi Zoltán (szerk.): Magyarország kistájainak katasztere, az első kiadást szerkesztette: Marosi Sándor és Somogyi Sándor, Második, átdolgozott és bővített kiadás, Budapest: MTA Földrajztudományi Kutatóintézet. ISBN 978-963-9545-29-8 (2010)

3. Térképek

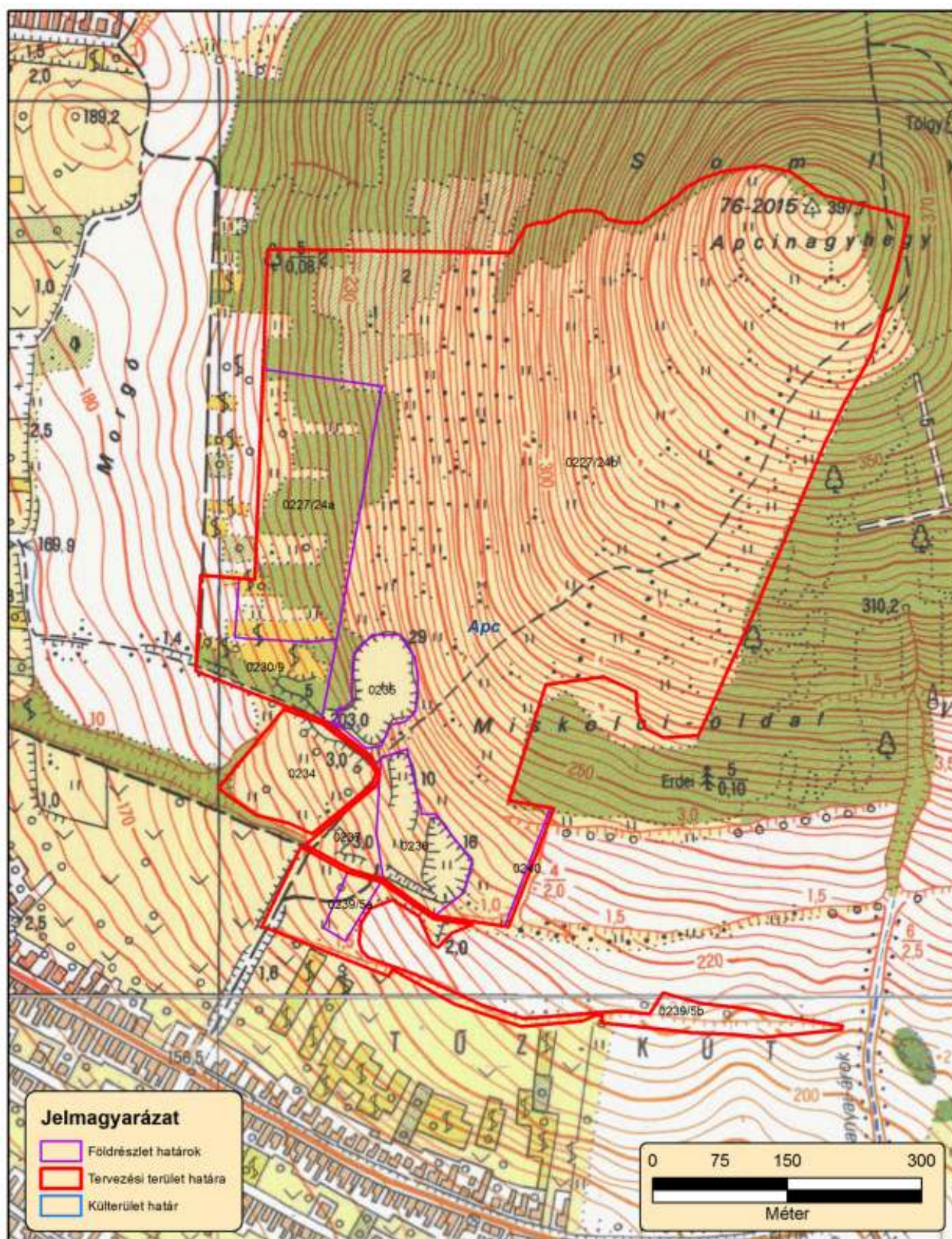
- 1) A tervezési terület áttekintő térképe
- 2) A tervezési terület ingatlannyilvántási térképe
- 3) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
- 4) Az országos ökológiai hálózat térképe
- 5) A tervezési terület élőhelytérképe
- 6) A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe
- 7) Községi jelentőségű növényfajok térképe I. (Janka-tarsóka)

3. Térképek

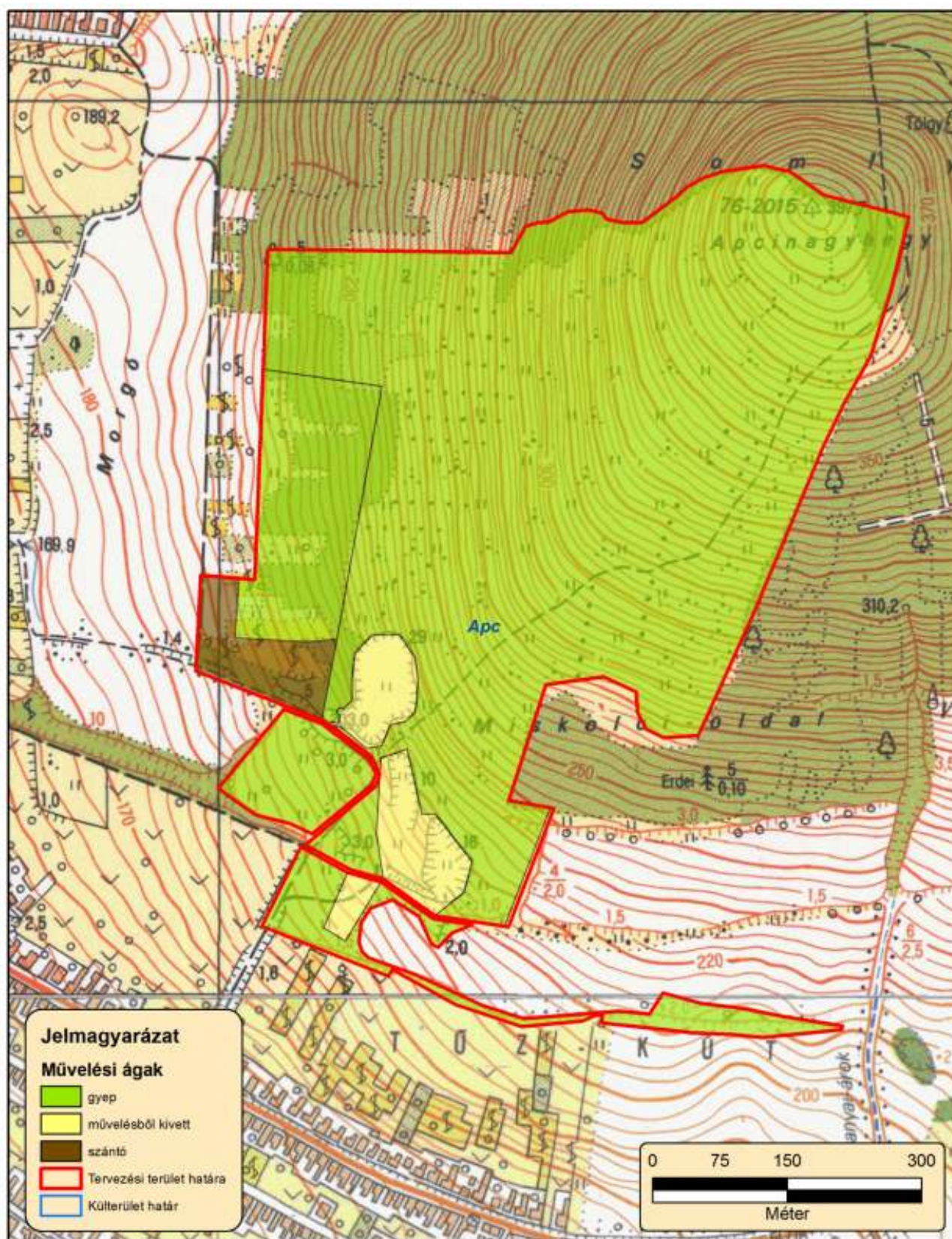
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe

3.Térképek

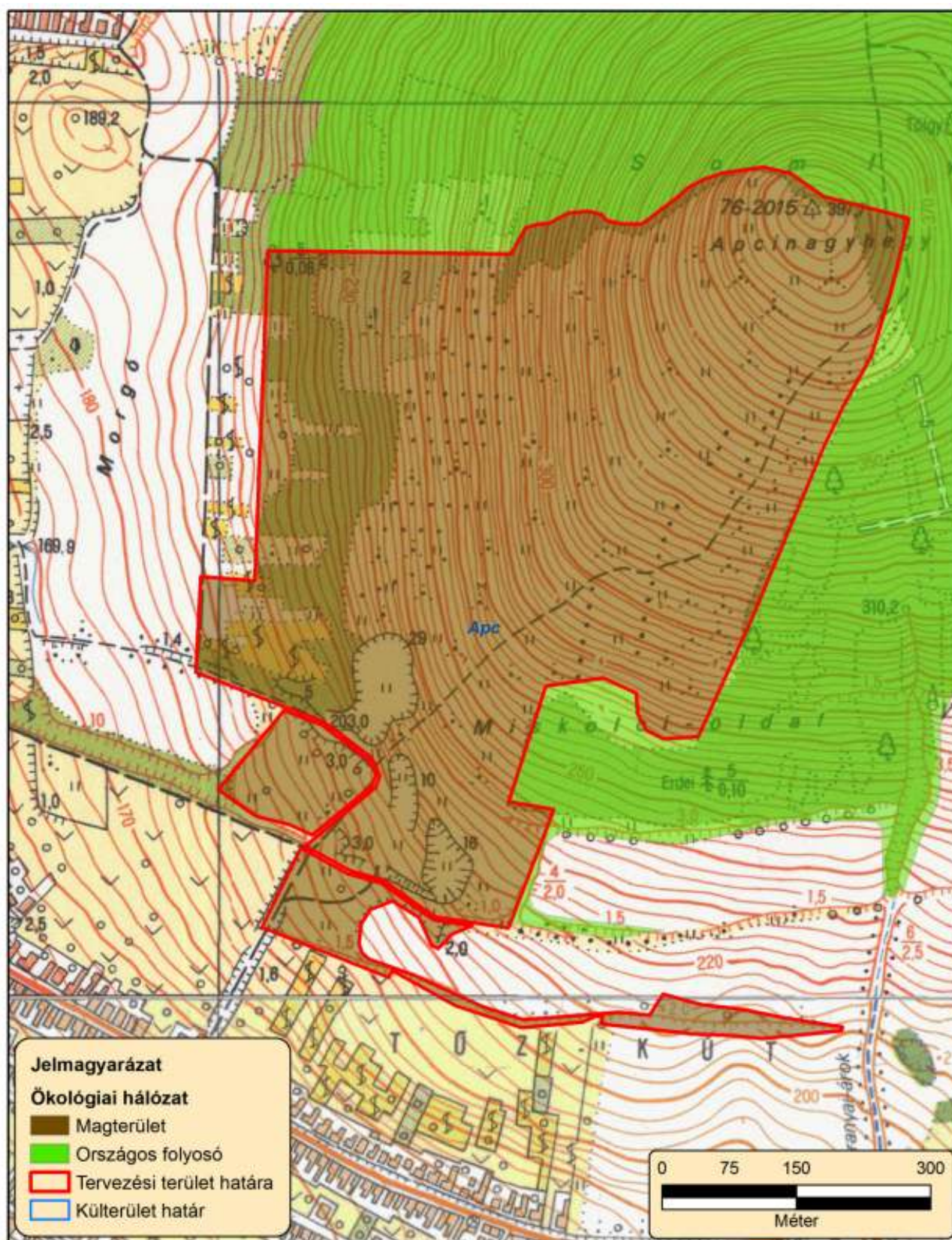
2. ábra: A tervezési terület ingatlanyilvántási térképe

3. Térképek

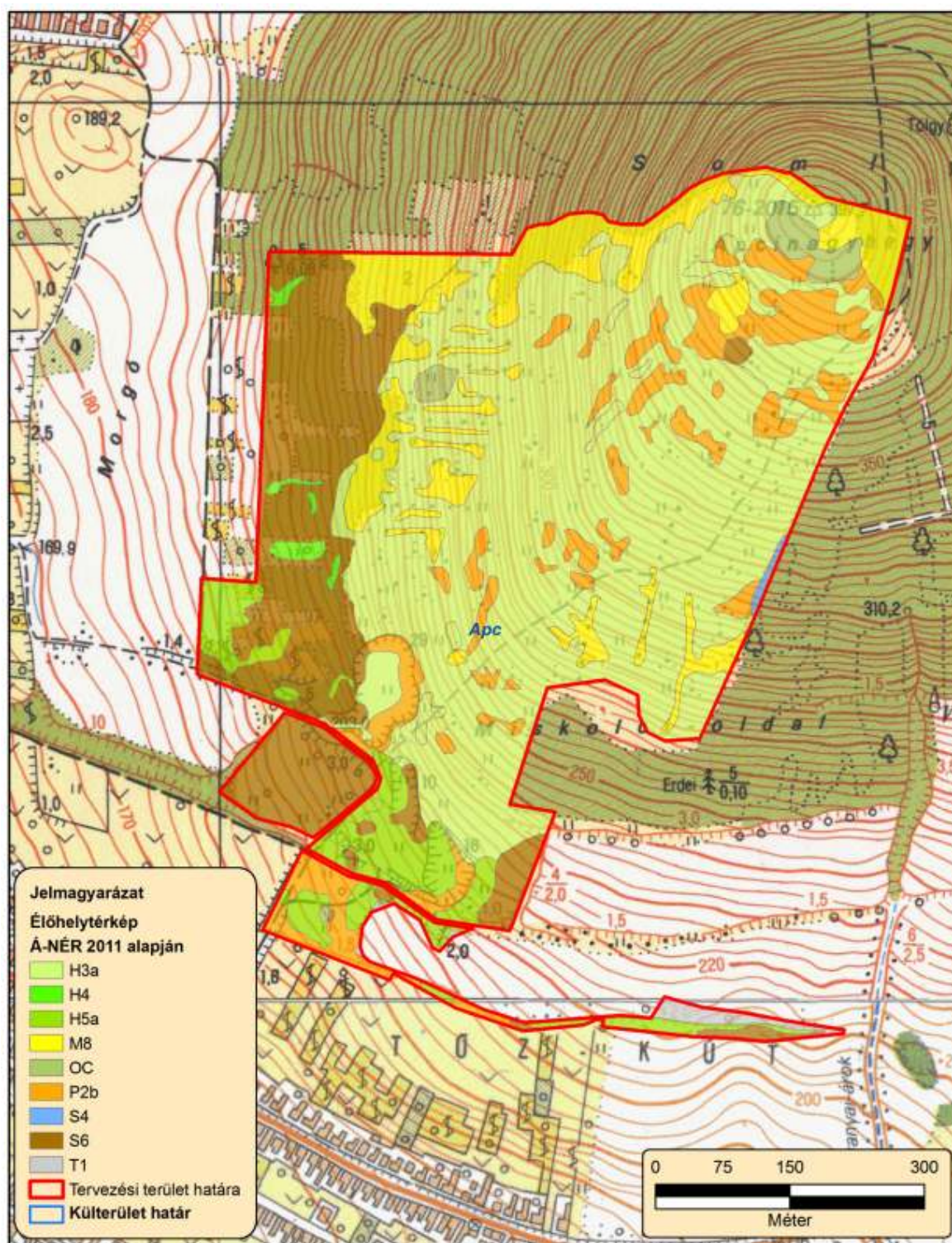
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe

3. Térképek

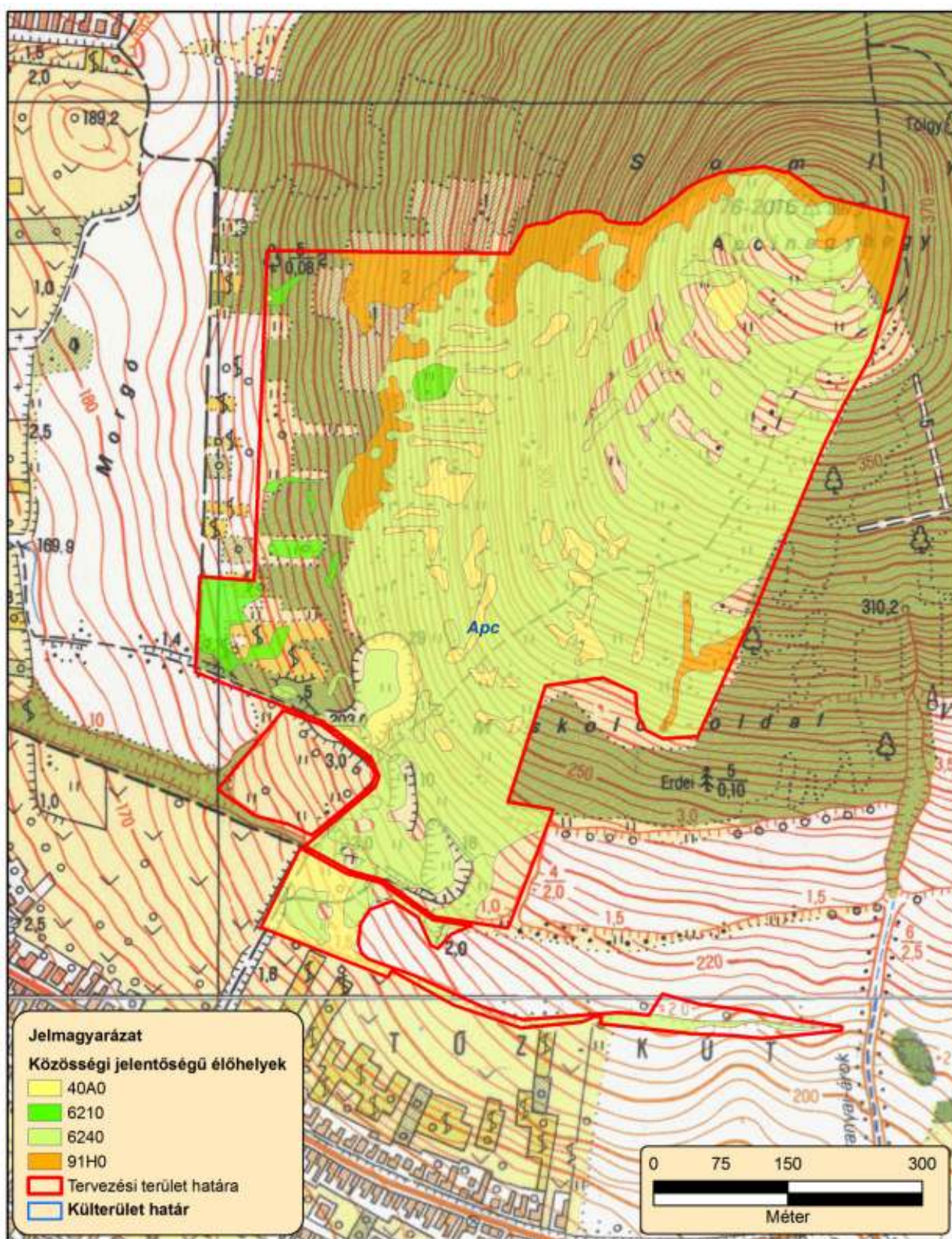
4. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe

3. Térképek

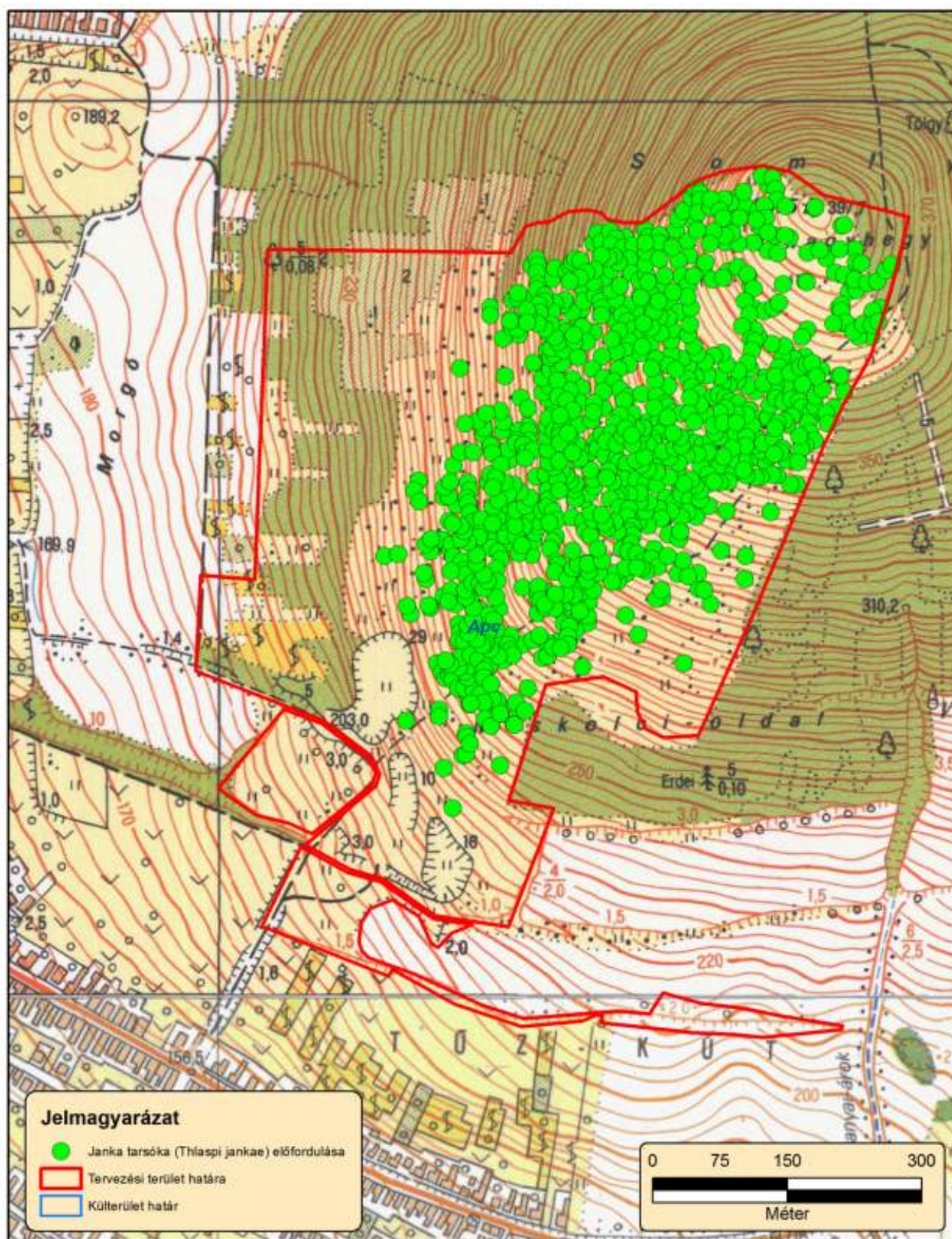
5. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe. (H3a – Köves talajú lejtősztyepppek; H4 – Felsőszár irásrétek, száraz magaskórósok és erdősztyepprétek; H5a – Lössgyepek, kötött talajú sztyepprétek; M8 – Száraz-felsőszár erdő- és cserjés szegélyek; OC – Jellegtelen száraz- vagy felszáraz gyepek és magaskórósok; P2b – Galagonyás-kökénysborókás cserjések; S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek; S6 – nem őshonos fajok spontán állományai; T1 – egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák)

3. Térképek

6. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe. (40A0 – Szubkontinentális peripannoni cserjések; 6210 – Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*); 6240 – Szubpannon sztyeppék; 91H0 – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel)

3. Térképek

7. ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe I. (Janka-tarsóka)

4. Fotódokumentáció

1. kép: A hegylábperemi részeken a cserjésedés jelentős méreteket ölt (galagonya, vadrózsa)

2. kép: A sziklagyepes részeken tömeges a védett bunkós hagyma

3. kép: A hegy nagy kiterjedésű árvalányhajas gyepjei tájképi értéket is képviselnek

4. kép: A tervezési területen tartott terepbejárás jó lehetőséget biztosított a kezelések megtervezésében, megvitatásában